
Tajemství našich hradů, pevností a tvrzí

Jan A. Novák

Zakletý kopec

Hradčany sice představují nepřehlédnutelnou dominantu pražského panoramatu, ovšem když si odmyslíme hrad s katedrálou, tak toho vlastně moc nezbude. Sousední Petřín sám o sobě je rozhodně výraznější a pro stavbu opevněného sídla by se asi hodil lépe i z pádnějších důvodů: jsou tu strmé svahy (místy dokonce kolmé skály) a nechybí bohaté zdroje vody, zatímco na Hradě bylo místních pramenů jen málo a nakonec se sem musela obtížně vést až z Bílé hory. Na Petříně je také rozlehlá vrcholová plošina, takže by bylo jen na libovůli případných osadníků, jak velký kus úrodné pláně by si pro sebe chtěli obehnat valy a příkopy, jak to vidíme na jiných místech (viz třeba hostivařské hradiště). Přesto tu zřejmě nikdy žádné opevněné sídlo nestálo.

Proč?

Něco možná napoví geologická stavba kopce: i když to málokdo ví, nacházejí se tu sloje uhlí a železné rudy. Tedy dneska už moc ne, protože snah je těžít bylo víc než dost (naposledy ještě během 19. století), ale v pravěku nejspíš šlo o významné železářské středisko. Přitom výroba použitelného železa z přírodní rudy je složitý proces, který tehdy byl nejen předmětem dědičných rodových tajemství kovářských klanů, ale asi i něčím na způsob náboženského obřadu souvisejícího s uctíváním ohně. Tak možná vznikla pověst o plameni tryskajícím z petřínských skal, v němž se zjevovaly ja-

kési postavy. Není tedy ani těžké si představit, že kopec byl něco jako tabu, které bránilo jeho osídlení. Mimochodem nápadně podobná situace je i na mytickém Řípu, na pražském vrchu Ládví a dalších lokalitách kolem Prahy: přestože jde o výrazné krajinné dominanty, které v pravěku obkružoval věnec sídel a svatýň, jejich temenům se tehdejší lidé podle všeho velkým obloukem vyhýbali.

Když už jsme u toho, nejde tak úplně vyloučit, že právě výroba železa byla jedním z důvodů, proč na sousedním Opyši vzniklo opevněné místo, dnešní Pražský hrad. Samozřejmě vím, že podle „oficiální“ historie byl tím důvodem brod přes Vltavu v místě, kde se díky vnitrozemské deltě řeka rozlévá do mělčin mezi ostrovy – odtud prý jméno Praha jako prahy v řece –, ale bylo to tak doopravdy? Jistěže je třeba sřížít brod, ale koneckonců řeka jde překonat různými způsoby a na mnoha místech. Zato petřínští výrobci železa nadaní posvátnou mocí byli v pravěku tím, čím za druhé světové války jaderní fyzikové vyvíjející atomovou bombu v Los Alamos – a to bylo hlídáno velmi důkladně. Stejně tak jméno Praha nemusí být odvozeno od prahů v řece, ale od pražení rudy, což je proces, při kterém se v surovině zvyšuje obsah železa před finálním zpracováním. Jakési posvátnosti Petřína nasvědčuje i legenda tvrdící, že v předkřesťanských dobách stál v místech dnešního kostela sv. Vavřince pohanský „časoměrný sloup“, tedy nejspíš něco na způsob menhiru sloužícího astronomickým a kalendářním účelům. V časech christianizace jej prý nechal svatý Vojtěch (956–997) povalit, rozbit a zbytky přenést na Petřín. Tam z nich pak někdo sestavil dnešní Čertův sloup.

Výsledky moderního výzkumu to spíš nepotvrzují, takže záhadnou kamennou trojnožku na Vyšehradě opustíme; koho zajímá, dozví se o ní víc v mých knihách *Tajemství našich chrámů* (Alpress 2020) a *Hory a kopce opředené tajemstvím* (Alpress 2013), nicméně když už jsme se v našem vyprávění přenesli na Vyšehrad, neuškodí se tu trochu rozhlédnout. Je to totiž další lokalita, na níž se spojuje funkce vojenské pevnosti s ezoterikou a magií, v tomto případě dokonce možná dost temnou.

Vymazaná minulost Vyšehradu

O zásadním strategickém významu Vyšehradu pro obranu Prahy netřeba pochybovat. Asi nejlépe o tom svědčí skutečnost, že se tu jako obránci nebo útočníci vystřídali křižáci, husité, Švédové, Francouzi, Prusové a vojska habsburské monarchie. Dokonce i vojenská správa se ho vzdala až po první světové válce. Zatím tedy nic tajemného, jenže to je pouze jedna tvář Vyšehradu.

Ta druhá je naopak ukrytá v hluboké temnotě mýtů, legend a pověstí, které naznačují, že výrazná skála strmě spadající do vod Vltavy byla v časech před počátkem psané historie sídlem pohanských kultů, které svou silou a významem nejspíš převyšovaly jiné takové lokality u nás.

Podle starých pověstí zde už první Slované při svém příchodu našli jakési opuštěné opevněné sídlo, v jehož areálu byl kamenný kruh, tedy možná astronomická a kalendářní observatoř. Nelze si přitom nevzpomenout na již zmíněný „časoměrný sloup“, přivlečený sem údajně na pokyn svatého Vojtěcha z Petřína, ale také na megalitické observatoře západní Evropy, jakou je třeba Stonehenge.

Předslovanskou minulost Vyšehradu paradoxně naznačují i pověsti vztahující se k údajným prvním slovanským vládcům. Nosit kněžně (nebo spíš čarodějce) Libuši divoké prase, jako to udělal silák Bivoj, nemusí nutně znamenat, že si vědma potrpěla na vepřové. Kanec byl posvátným zvířetem Keltů, například v keltské Galii ho uctívali jako boha Moccuse, ochraňujícího válečníky. To, že ho Bivoj přemohl a přinesl ženě, která vládla Vyšehradu, tedy mohlo mít hlubší symbolický význam. Jako první nás nejspíš napadne, že jde o alegorii přemožení místních Keltů Slovaný, jenže ty odtud ve skutečnosti už mnohem dříve vytlačili Germáni. To ale nemusí nic znamenat, protože legendy dokážou na svém místě přežít výměnu i několika kultur. Vidíme to nejen tady, ale i na mnoha dalších lokalitách. Zdá se proto, že pověst o Bivojovi ve skutečnosti nepatří do starých pověstí českých, ale že má kořeny mnohem starší, patrně keltské.

Svůj důvod ukrývající se v tajemné předhistorické minulosti Vyšehradu skoro určitě má i značně nadstandardní kolekce strašidel, duchů a zjevení, které sem klade lidová tradice. Najdete tu bílou paní, černou paní, ohnivého

psa, ohnivé sudy, bezhlavého vojáka, černého psa, tančící rusalky, ohnivého muže, oživlé mrtvé (dnes se stalo módou jim říkat zombie), mámivé bludičky... zkrátka zatímco na většině jiných lokalit potkáme nanejvýš dva tři druhy, tady je kompletní sbírka, jak vytvořená pro poznávací zkoušky studentů „bubákologie“. Přitom vztah mezi těmito jevy a lokalitou, kde se vyskytují, nemusí být náhodný; podezřele často se stává, že novodobé archeologické nálezy zvláštním způsobem korespondují s pověstmi, které se k místu vztahují. A to dokonce i v případech, kdy jsou vykopané artefakty staré několik tisíciletí, takže legenda přetrvala navzdory střídání obyvatel, kultur a náboženství.

Mýty a pověry není radno podceňovat.

Přitom na Vyšehradě jich je opravdu hodně a některé pocházejí i z novějších dob. Spisovatelka a sběratelka vyšehradských pověstí Popelka Biliánová píše, že v kopci mají být tajné chodby a na jejich konci jakési podzemní kaple, v jedné má být dokonce pramen nebo jezírko. Jejich vchody jsou zasypané, ale ne tak, aby nešly odhrabat – to se týká hlavně sklepení domů stojících při ústí dnešního Vyšehradského tunelu. V místech, kde ústí na povrch, se prý objevují duchové, například bílá paní. Už přinejmenším od předminulého století tu působili hledači pokladů a tvrdí se, že někteří byli úspěšní, ale z pochopitelných důvodů o tom pomlčeli. Vstupy do podzemního labyrintu se mají podle Popelky Biliánové také otevřít po odsunutí některých kamenů z roubení vyšehradské studny.

Mohlo by se zdát, že jde o povídačky, o které si mýty opředené místo přímo říká, v tomto případě se ale ukázalo, že mohou mít přinejmenším nějaké pravdivé jádro. Ze sklepů některých domů vedly pod legendární kopec dutiny nápadně podobné popisům legend, a to včetně místností vyhlížejících jako kaple. Další taková chodba měla mít začátek pod domkem převozníka, který byl zbořen při stavbě tunelu. Zmizel tak i záhadný vstup do podzemí, v němž se údajně měly nacházet jakési železné kruhy. Přítomnost tolika dutin je o to podezřelejší, že na rozdíl od druhého břehu Vltavy nebo od sousedního Bráníka už Vyšehrad není součástí krasového pásma – jeho skály se skládají z ordovických břidlic, tedy nekrasových hornin, v nichž se přírodní dutiny běžně nevyskytují.

To spolu s rekordním množstvím dalších legend pojících se k místu, na němž vyrostla vyšehradská pevnost, dávalo téměř jistotu, že archeologický výzkum tu najde nepřeberné množství artefaktů vypovídajících

o slavném předkřesťanském období. Právě tehdy tu přece podle pověstí byla přinejmenším pohanská svatyně a skoro jistě opevněné sídlo prvních slovanských vládců. Když Heinrich Schliemann podle Homérový *Illiady* vykopal Tróju, logicky by se mělo aspoň něco ze starých pověstí českých zapsaných kronikářem Kosmou zhmotnit do reality i tady. Jenže se tu našlo vůbec nic.

Ano, čtete dobře, na kopci, státotvorným významem soupeřícím s Pražským hradem, kam všem známé pověsti kladou kamenný stolec prvních českých knížat, jeskyně s pohádkovými poklady kněžny Libuše, bytelnou kamennou věž knížete Neklana, bájně podzemní vojsko s bojovým posláním stejným jako u jeho družební posádky pod Blaníkem a řadu dalších praslovanských divů, tam archeologický výzkum narazil pouze na prázdnotu.

Našly se tu jen nepříliš početné památky na hodně staré osídlení z dob eneolitu, označovaného také jako pozdní doba kamenná nebo doba měděná – poslední označení je používané nejméně, přestože je asi nejvýstižnější, protože šlo o přechodový věk mezi dobou kamennou a bronzovou, kdy se objevují první kovové předměty ze snadno opracovatelné mědi. Na Vyšehradě se našly nepříliš početné důkazy osídlení ze staršího eneolitu (přibližně 3200–2800 př. n. l.) a hlavně pozůstatky opevněného sídliště řivnáčské kultury z doby před 2500 až 2300 př. n. l. Jenže to je všechno – celé dlouhé období od počátku doby bronzové až po 10. století našeho letopočtu tu úplně chybí. Dokonce i archeologové, kteří jinak na záhady moc nejsou, v tomto případě smutně konstatují, že „důvody této absence nebyly zatím uspokojivě vysvětleny“.

Nejvíce udivuje nepřítomnost jakýchkoliv stop po raně slovanském osídlení, přestože pověsti o Vyšehradě v tomto období jsou naopak nápadně četné a především staví mytické základy české státnosti, takže jsou dost na očích. Znamená to snad, že kněžna Libuše a jí podobné i všichni ti Krokové, Neklanové, Horymírové a další, kteří tu měli svá skvělá sídla plná pokladů, předváděli divy státnické moudrosti nebo konali hrdinské skutky, jsou pouhým výmyslem?

Nejde to vyloučit, už jsme přece narazili na to, že pověst o Libuši má nápadné keltské prvky. Také bližší pohled na Kosmovu kroniku by tomu mohl napovídat, protože některé příběhy popisující nejstarší dějiny Čechů se nápadně podobají antickým mýtům. Nemělo by to překvapit, protože kronika

je psaná latinsky a vzdělaný duchovní jistě znal nejen jazyk, ale i literaturu starého Říma. Ostatně nebyl to historik v dnešním slova smyslu, jen vypravěč.

Většina odborníků proto soudí, že Slované včetně svých náčelníků přišli na Vyšehrad až v souvislosti s poklesem významu jiných hradišť v okolí pozdější Prahy, zejména z velkého opevněného sídliště v Divoké Šárce. Převládá názor, že panovnické sídlo z něj udělal až kníže Bořivoj někdy v 9. století, tedy v časech nastupujícího křesťanství. Tím ovšem jen jednu záhadu nahrazujeme jinou, protože nevíme, odkud tento první historicky doložený Přemyslovec přišel a kým vlastně byl.

Nechybí totiž ani názor, že ho jako svého loutkového vládce dosadil do Čech velkomoravský kníže Svatopluk – byl to tedy jakýsi raně středověký Gustáv Husák, sloužící východní supervelmoci. Kosmova kronika sice suggestivně tvrdí, že byl synem bájného přemyslovského knížete Hostivíta, nelze ale vyloučit, že dlouhá řada vymyšlených Přemyslovců měla jen překrýt politicky nepohodlnou skutečnost, že Čechám kdysi vládla Morava.

Existují ale i tajuplnější možné důvody, proč Vyšehradu chybí minulost. Podle některých badatelů byla pohanská éra skály čnící nad Vltavou tak temná a hříšná, že první křesťané, kteří sem přišli, po ní vymazali všechny stopy. Udělali to tak důkladně, že zůstal jen podivný Čertův sloup, několik dalších menších kamenů, které je možné také považovat za menhiry, a neobvykle dlouhá řada krvežíznivých strašidel. Můžeme si jen představovat, o co jsme kvůli jejich náboženské horlivosti přišli.

Je tady ale ještě také možnost třetí a ta je ze všech nejpodivnější. Není totiž vyloučené, že Vyšehrad ve skutečnosti není Vyšehrad ze *Starých pověstí českých*, protože ty ve skutečnosti vyprávějí o jiném hradišti: o Bránické skále, vypínající se o trochu jižněji. Problém je, že se tam od 17. století těžil vápenec tak intenzivně, že původní kopec prakticky zmizel. Zůstala jen pověst o tom, že na něm stál mocný hrad a pod ním byla ukrytá spousta pokladů. Mohl právě tohle být bájný hrad prvních Přemyslovců? To už se nejspíš nikdy nedovíme.

Podivné katastrofy

S Vyšehradem se ale pojí i tajemství svázané s dobou pozdější, byť také velmi staré. Například o roce 1118 kronikář Kosmas (1045–1125) píše: „Toho dne 30. července ve středu, když den se již chýlil k večeru, prudký víchř, ba sám satan podobě víchřu, udeřiv náhle od jižní strany na knížecí palác na Vyšehradě vyvrátil od základu starou, a tedy velmi pevnou zeď...“

O pevnosti vyšehradských zdí té doby můžeme s úspěchem pochybovat, nicméně další část líčení přináší významnou indicii: „Obojí strana, přední i zadní, zůstala celá, zatímco střed paláce byl až k zemi vyvrácen a rychleji, než by člověk zlomil klas...“ Přesně tak totiž ničí tornádo: nejen silou větru, ale podtlakem v jádru svého víru, který způsobí, že stavení doslova exploduje zevnitř.

Zdálo by se tedy, že věc je jasná, jenže Kosmas, kterému můžeme věřit, protože v tomto případě žil během popisované události, také píše: „Tato víchřice byla tak silná, že kdekoliv v této zemi zuřila, svou prudkostí vyvrátila lesy, štěpy a vůbec vše, co jí stálo v cestě.“ Což ovšem tornádu neodpovídá, protože to je krátkodobý jev působící na malé ploše. Patrně šlo spíš o orkán, ale ten by zase naopak zbořil vnější zdi.

Co se to tehdy na Vyšehradě odehrálo?

Nevíme, ale když už jsme u podivných katastrof, které toto opevněné panovnické sídlo potkaly, pak stojí za to, zmínit i zemětřesení, k němuž mělo dojít roku 1036. Bylo prý tak silné, že se tu během něj zřítily kamenná věž Neklanka, a dokonce trvalo celé tři dny. To je pro otřesy země dost netypické, navíc tvrzení pochází z Hájkovy kroniky, která není považována za moc spolehlivý zdroj. Ovšem nějaké pravdivé jádro zpráva nejspíš má a pak se vnučuje otázka, odkud se uprostřed tektonicky klidných Čech vzaly tak silné otřesy? Nelze si přitom nevzpomenout na záhadnou keltskou pevnost Obří hrad na Šumavě, která je poničená takovým způsobem, že by to žádný lidský dobyvatel nedokázal. I tady nejspíš ůřadovaly podzemní síly, ale jak to, že se projevíly právě jen na hradišti, zatímco v okolí žádné stopy po zemětřesení nejsou? Obří hrad ostatně představuje

záhadu i jinak: jde o vůbec nejvýše položenou opevněnou lokalitu u nás, přičemž archeologové uvnitř zdí nenašli žádné známky osídlení. Odehrávaly se tu nějaké rituály? A nemohou mít něco společného s podivnou katastrofou, která hradiště nakonec rozmetala?

Ještě uvidíme, že záhadné pohromy postihly i některá další opevněná sídla, ale zatím se vraťme zpět do dob pohanských Slovanů, které byly z dějin Vyšehradu záhadným způsobem vymazány. Není totiž bez zajímavosti, že úplně stejná situace je i na další lokalitě, o níž mluví Kosmova kronika (a Jiráskovy *Staré pověsti české*).

Kněžna Libuše, jak si nejspíš ještě pamatujete ze školy, měla dvě sestry, které si také libovaly v aktivitách, za něž byly ženy o nějaké to století později upalovány. Zatímco Libuše měla vidiny a věštila, Teta vzývala pohanské demony nebo modly a Kazi bylinkařila. Jejich otec, bájný kníže Krok, sklony k ezoterice a alternativní medicíně neměl, takže by bylo zajímavé vědět, kdo byla jejich matka, o tom však legendy bohužel mlčí. Sestrám to asi spolu moc neklapalo, protože Teta si vystavěla hrad, který pojmenovala Tetín (řeč o něm bude za chvíli) a Kazi se udělala pro sebe v pevnosti poněkud nenápaditě nazvané Kazín. Měla stát na výrazné skále nad Berounkou naproti dnešní osadě Mokropsy (Praha-západ).

A zrovna tak jako na Vyšehradě, i tady vlastenečtí archeologové doufali, že najdou památky na časy mytických zakladatelů slovanského státního útvaru a potvrzení pravdivosti Kosmových bájí. A stejně jako na Vyšehradě, ani tady nenašli nic. Tedy abychom byli přesní: sídlili tu lidé od neolitu až po halštat, ale pak zase až ve středověku. Po Slovanech z dob před příchodem křesťanství tu nezůstal ani stěp.

Podobnost se situací na Vyšehradě nemusí znamenat nic víc než to, že Kosmas si bájná slovanská knížata prostě vycucal z prstu (anebo z antické mytologie). Zrovna tak ale může naznačovat, že první křesťané měli nějaký pádný důvod vymazat památky na působení pohanských čarodějnic.

Jde to nějak dokázat?

Přímo asi ne, ale nabízí se možnost alespoň nepřímé indicie. Pohanskou vědmou byla podle legend také druhá z Libušiných sester – Teta. Chybí i na jejím sídle památky na časy mytických přemyslovských knížat a jejich jurodivých dcer?

Pojďme se přesvědčit.

Útes plný strašidel

Tetínská rokle nedaleko Berouna je jedním z těch míst, kde si můžete připadat jako někde v Řecku, Chorvatsku nebo Černé Hoře, a jistě není náhoda, že blízká vesnice se jmenuje Srbsko. Samozřejmě tenhle Balkán je spíš takový malý český, ostatně jako celý Český kras: strmé vápencové útesy Tetínské rokle se sice zdvihají působivě, ale jen pár desítek metrů, potok tekoucí mezi nimi má do Plitvických jezer daleko, jediný vodopád je spíš „kapkopád“ a v jeskyních ani jedné „propástece“ téhle rokle určitě nezabloukáte, i tak je to ale místo, které má svou sílu.

Mělo ji nejspíš už v pravěku, protože zdejší jeskyně Turské maštale vydala unikátní archeologické nálezy, mimo jiné pazourkový hrot, jehož stáří vědci odhadují na neuvěřitelných 200 000 let. Někteří amatérští badatelé dokonce tvrdí, že v období neolitu tady byla podzemní svatyně posvátného býka – odtud prý vzniklo jméno Turské maštale, nápadně korespondující s jeskyní Býčí skála v Moravském krase, rovněž v pravěku sloužící k uctívání rohatého skotu (i když to není tak jisté, ale to by bylo na dlouhé vyprávění).

Co je na tom pravdy, už se nedovíme, protože Turské maštale z největší části pohltil novověký kamenolom, jisté je jen to, že vrchol ostrohu nad nimi byl nepřetržitě osídlený téměř od počátku neolitu až do současnosti. Celých sedm tisíciletí se tu plynule střídala jedna kultura za druhou a mnohé naznačuje, že pro všechny bylo tohle místo jakýmsi zvláštním způsobem důležité. Přitom na rozdíl třeba od již zmiňovaného Opyše nebo Vyšehradu nemělo strategický význam, protože úzkému a neprůchodnému kaňonu Berounky v těchto místech se obchodní stezky raději velkým obloukem vyhýbaly.

Jsou i další indicie napovídající, že přemyslovské hradiště a hrad Tetín zabraly lokalitu, která v předkřesťanských časech disponovala jakousi mystickou mocí. Už víme, že křesťané přebýjeli pohanská kouzla stavbou svých kostelů, a tady na ploše nevelké vsi dodnes nacházíme hned tři. Jeden z nich možná napovídá i víc. U románského kostela sv. Kateřiny je malý a nejspíš hodně starý hřbitov a na něm náhrobní kameny, což na první pohled není nic zvláštního. Jenže hned druhý pohled ukáže, že některé nejsou ze zde všudy-

přítomného vápence (jsme v krase), ale z tvrdého křemence. Podle místních obyvatel se další takové našly při kopání tetínské kanalizace. Musely se sem dostat z větší vzdálenosti a určitě nepřišly po svých. Někteří odborníci si proto celkem oprávněně myslí, že se jednalo o uměle vztyčené stély zvané menhiry a že možná tvořily součást svatyně nebo kalendářní observatoře typu henge, jako je populární Stonehenge. Nemusí být náhoda, že jsme se se zmínkou o podobném objektu setkali už na Vyšehradě.

Nejsilnější indicie pro tvrzení, že Tetín byl za pohanských časů jakousi svatyní nebo kultovním místem, je mytická postava kněžky a čarodějnice Tety, sestry kněžny Libuše, podle jejíhož údajného sídla lokalita nese jméno (ale může to být i naopak). Asi ji znáte z povinné školní četby Jiráskových *Starých pověstí českých*, jejichž autor ovšem čerpal z Kosmovy kroniky sepsané ve 12. století, tedy o pěknou řádku staletí blíž k původním informacím.

A při líčení Tety si ctihodný děkan Kosmas nebere žádné servítky: „Navedla hloupý a nerozumný lid, aby se klaněl oreádám, dryádám a amadryádám a ctil je, zavedla též celou pověrečnou nauku a učila modloslužebným řádům; a tak dosud mnozí vesničané jsou jako pohané: jeden ctí prameny nebo ohně, jiný se klaní hájům, stromům nebo kamenům, jiný oběti vzdává vrchům nebo pahorkům, jiný se modlí k hluchým a němým bůžkům, jež si sám udělal, a prosí je, aby ochraňovali jeho dům i jeho samého.“

Zdálo by se tedy, že Teta je jasný případ pohanské kněžky nebo čarodějnice, jenže Kosmova zmínka o oreádách, fryádách a amadryádách nás ve skutečnosti zavádí přesně tam, kde jsme se ocitli už při řešení kauzy Libuše: nejsou to žádní místní slovanští bůžkové, ale nadpřirozené bytosti z antické mytologie patřící vzdálenému Středomoří. Kronikář tedy zjevně nečerpal ani tak z místní ústní tradice, jako spíš ze svého klasického vzdělání.

Teta však vystupuje i v místních lidových pověstech. Ty tvrdí, že uctívala bohyni Klimbu, které dala postavit sochu na návrší ležícím západně od Tetína, čímž se nejspíš myslí vrch Damil. Ten je výrazně vyšší a pro případnou obranu Tetína měl strategický význam. Nedá se vyloučit, že na něm v předkřesťanských časech nějaká svatyně byla, zmizela však nejpozději ve středověku, kdy tu postavili opevněný strážní bod. Bohyně Klimba měla ochočeného ptáka Kuhána, který sídlil v jeskyních tetínských skal a v noci strašidelně houkal. Naskýtá se ale otázka, jestli jsou tyto zkazky opravdu starší než Kosmova kronika, anebo naopak jsou jí jen inspirované.

Dobře, to jsou jen báchorky. Jisté ale je, že Tětín má kromě kněžky nejasného původu i další společnou věc s Vyšehradem a Kazínem: přestože figuruje v pověstech o nejstarších slovanských knížatech, nenašly se tu žádné stopy po osídlení z oněch časů. Tedy shoda, která by mohla mít nějakého dalšího společného jmenovatele.

Ale jakého?